
SPRAWOZDANIA

„Studia Pastoralne” 2025, nr 21, s. 335–339

Ks. Kazimierz Musiol

Katowice

ORCID 0000-0001-5636-3749

SPRAWOZDANIE ZE ZJAZDU POLSKIEGO STOWARZYSZENIA PASTORALISTÓW

Przygotowanie do życia w małżeństwie i rodzinie w Polsce
Między teorią a praktyką Kościoła
Płock, 16–17 września 2024 roku

Kolejny zjazd Polskiego Stowarzyszenia Pastoralistów odbył się 16–17 września 2024 r. w Płocku. Obradowano nad przygotowaniem do życia w małżeństwie i rodzinie w Polsce. Podczas wystąpień i dyskusji analizowano to zagadnienie w aspekcie teoretycznym i praktycznym. Przedmiotem zainteresowania organizatorów i uczestników zjazdu było nie tylko rozważenie stanu pożądanego, czyli rozwiązań, które pozwoliłyby wprowadzić wysoką jakość przygotowania do małżeństwa zgodnie z nauką Kościoła katolickiego, lecz także przybliżenie stanu faktycznego. Refleksję nad obecną sytuacją w Kościele w zakresie przygotowywania par do zawarcia sakramentalnego związku małżeńskiego podjęto z myślą o sformułowaniu wniosków na przyszłość w celu:

- zdiagnozowania i przeanalizowania problemów w tej dziedzinie
- zaproponowania optymalnych rozwiązań
- stworzenia zaleceń mogących pomóc w poprawie aktualnego stanu.

Ten ostatni postulat realizowano, prezentując cenne doświadczenia dotyczące przygotowania narzeczonych do sakramentu małżeństwa. Uczestnicy dzielili się podczas swoich wystąpień przykładami tzw. dobrych praktyk oraz interesujących form pracy duszpasterskiej z osobami mającymi zawrzeć związek sakramentalny. Celem była wymiana doświadczeń duszpasterzy zajmujących się praktyką zagadnienia w polskich diecezjach.

Główne myśli i wnioski z obrad, wynikające z wystąpień i dyskusji, zebrał i przedstawił w formie podsumowania ks. prof. Tomasz Wielebski, prezes

Polskiego Stowarzyszenia Pastoralistów i kierownik Katedry Prakseologii Pastoralnej i Organizacji Duszpasterstwa na Wydziale Teologicznym UKSW:

- Sakrament małżeństwa należy traktować raczej jako punkt wyjścia, początek wspólnej drogi przez życie, a nie jako punkt dojścia, czyli jej kres. Przyszli małżonkowie powinni stanąć przed ołtarzem świadomi wyzwań i pracy, która na nich czeka oraz roli, jaką odegrają w życiu współmałżonka. Nie mogą zakładać rodziny w przekonaniu, że przyszłość po ślubie ukształtuje się niejako samoistnie, a zawarcie małżeństwa to ostatni wysiłek włożony w budowanie wspólnego życia w związku
- W przygotowaniu do zawarcia sakramentalnego związku małżeńskiego niezwykle ważnym aspektem jest wzbudzenie w narzeczonych zachwytu wiarą
- Aby przygotowanie do małżeństwa mogło być prowadzone na najwyższym poziomie i spełniało wysokie standardy, konieczne jest kształtowanie świadomości u księży posługujących w strukturach duszpasterstw małżeństw i rodzin, skutkujące odpowiednim przysposobieniem do pracy z narzeczonymi i małżonkami oraz rodzinami w diecezjach
- W przygotowaniu narzeczonych do zawarcia związku małżeńskiego znaczącą i pozytywną rolę mogą odegrać doświadczone małżeństwa. Należy włączyć je w proces prowadzenia narzeczonych, aby właściwie dopomóc im w rozpoczęciu nowej drogi życia i budowaniu własnej rodziny
- Prowadzenie duszpasterskie narzeczonych wymaga wiedzy na temat przyszłych małżonków, świadomości, jakimi są osobami i w jakich znajdują się aktualnie okolicznościach. Program przygotowania do małżeństwa powinien być dostosowany do indywidualnej sytuacji kandydatów
- Nauczanie o małżeństwie w ramach przygotowania narzeczonych nie powinno, zgodnie z programem obowiązującym w danej diecezji, bazować jedynie na wiedzy teologicznej. Należy uwzględnić również inne argumenty przemawiające za wartością małżeństwa, dlatego warto przedstawić je narzeczonym
- Weekendowe kursy dla narzeczonych mogą nie stanowić wystarczającego przygotowania do zawarcia sakramentu małżeństwa (postulat podkreślany przez ks. prof. Tomasza Wielebskiego).

Zjazd okazał się cenną okazją do zaprezentowania tzw. dobrych praktyk związanych z przygotowaniem do sakramentu małżeństwa. Owe pomysły, aktywności, projekty i rozwiązania wynikają z konkretnych i cennych, praktycznych doświadczeń duszpasterzy przygotowujących narzeczonych do małżeństwa w diecezjach w całej Polsce. Dzięki konkretnym spostrzeżeniom i wnioskom z pracy duszpasterskiej możliwe było wzajemne wzbogacenie wiedzy oraz zaczerpnięcie inspiracji do pracy duszpasterskiej z narzeczonymi, małżeństwami i rodzinami.

W opinii ks. Marcina Juraka MIC, proboszcza parafii Matki Bożej Królowej Polski w Warszawie, punktem wyjścia dobrze przeprowadzonego przygotowania do małżeństwa jest spotkanie z konkretnym człowiekiem, z parą narzeczonych, zauważenie tego, kim są i z czym przychodzą. Tylko w taki sposób można nawiązać z kandydatami właściwy kontakt i pomóc im w zrozumieniu drogi życia, jaką stanowi sakramentalny związek małżeński. Kolejny krok to zaproponowanie programu przygotowania, dostosowanego do sytuacji i potrzeb narzeczonych. Szczególnie cenną metodą okazuje się angażowanie w ten proces doświadczonych par małżeńskich. Ksiądz M. Jurak, organizując kursy dla narzeczonych, każdorazowo prosi o pomoc około 10 małżeństw prowadzących spotkania z kandydatami, wskutek czego narzeczeni zyskują nie tylko teoretyczną wiedzę i duszpasterskie prowadzenie, ale i mądrość płynącą ze świadectw rodzin mogących podzielić się własnym doświadczeniem. Kapłan podkreśla, jak istotne jest, żeby prowadzący byli w stanie dobrze zrozumieć narzeczonych, m.in. dzięki podobieństwu życiowej sytuacji i codziennych wyzwań, a chodzi o dobieranie odpowiednich prowadzących do grup słuchaczy. Ksiądz M. Jurak wyjaśniał:

Kiedy wiem, że w grupie dominują np. osoby pracujące w korporacjach, proszę, żeby taką grupę poprowadziła para, która też ma takie doświadczenie. Widzę, że zupełnie inaczej tacy młodzi słuchają kogoś, kto np. też pracuje w korporacji, osiąga sukcesy, jest na dyrektorskim stanowisku i opowiada o tym, jak znajduje czas na rodzinę, na Eucharystię czy modlitwę.

Ponadto wskazał, że praca duszpasterska nie kończy się po przeprowadzeniu kursu przygotowującego do małżeństwa. Gdy kandydaci stają się małżonkami, konieczne jest podtrzymywanie kontaktu: zachęcenie do dalszej pracy, zapewnienie możliwości kontynuowania formacji albo włączenia się w aktywność parafialną.

Kolejnym przykładem dobrych praktyk w przygotowaniu kandydatów do małżeństwa są działania organizowane w domu rekolekcyjnym w Siedlanowie (diecezja siedlecka). Dyrektor tej placówki, ks. dr Grzegorz Koc, określił podstawowy cel jej funkcjonowania: służenie małżeństwom i rodzinom. Aby zapewnić profesjonalną pomoc i opiekę na drodze życia rodzinnego, zdecydowano o tym, by przy domu działały m.in. poradnie: psychoterapii i naprotechnologiczna. Ta ostatnia pomogła w narodzinach ponad 50 dzieci, a stosowano w niej metody bezpieczne dla zdrowia i zgodne z nauką Kościoła katolickiego, nienarażające na problemy zdrowotne, moralne, duchowe i finansowe. W domu rekolekcyjnym w Siedlanowie prowadzi się przygotowanie do zawarcia związku małżeńskiego w formie zajęć organizowanych w dwa weekendy, ale nienastępujące bezpośrednio po sobie. Uzupełnieniem nauk przekazanych podczas takiego kursu są weekendowe rekolekcje dla małżeństw, zapewniające ciągłość i pogłębienie formacji małżonków. Mogą w nich uczestniczyć narzeczeni, którzy brali udział w kursach przygotowawczych (to kontynuacja pracy duszpasterskiej z rodzinami i forma

duchowego rozwoju) oraz małżeństwa z dłuższym stażem. Dzięki temu może mieć miejsce wzajemna inspiracja i wymiana doświadczeń. Ksiądz dr G. Koc uwypuklał fakt, że organizowane rekolekcje mają spełniać ważną funkcję ewangelizacyjną. Ich celem jest ukazanie silnego związku między miłością i wiarą, i tym samym pomagają one w pełniejszym zrozumieniu samej istoty małżeństwa jako związku dwojga ludzi z Bogiem. Dzięki otwartej, przyjaznej atmosferze spotkania rekolekcyjne służą integracji i zapewniają budowanie silnej wspólnoty będącej niezawodnym źródłem wsparcia dla małżeństw, co potencjalnie owocuje również skutecznym wspieraniem par małżeńskich przeżywających kryzysy. Dyrektor domu rekolekcyjnego w Siedlanowie podzielił się obserwacjami związanymi z przebiegiem i efektami rekolekcji prowadzonych dla narzeczonych. Po zakończeniu kursu przygotowującego kandydatki i kandydaci:

- utwierdzali się w decyzji o zawarciu sakramentalnego związku małżeńskiego
- dochodzili do wniosku, że ich relacja nie ma przyszłości (co prowadziło do rozstania)
- stwierdzali, że nie są gotowi do małżeństwa
- uznawali rekolekcje za punkt wyjścia do podjęcia pracy nad sobą.

Istotnym wnioskiem jest więc konkluzja, że kursy przygotowawcze i rekolekcje mogą okazać się ogromną pomocą w podejmowaniu świadomej decyzji co do małżeństwa i wyboru drogi życia.

Przedstawioną, dobrą praktyką w przygotowaniu kandydatów do małżeństwa było również tworzenie specjalnych programów skierowanych do narzeczonych i małżonków w odpowiedzi na aktualne wyzwania i cele w ich życiu. Ksiądz dr Kazimierz Musioł z archidiecezji katowickiej przedstawił programy realizowane w ramach działań Duszpasterstwa Rodzin:

- „Przed wami małżeństwo” – program dla narzeczonych
- „Przed wami małżeństwo” – kurs związany z przygotowaniem do rodzicielstwa
- „Wierni” – propozycja dla małżeństw zainteresowanych dalszą, pogłębioną formacją małżeńską.

Ksiądz dr K. Musioł podkreślił, że programy na terenie archidiecezji katowickiej realizuje się zawsze w modelu współpracy mającej zapewnić jak najlepszą opiekę duszpasterską i wspólnotową uczestniczkom i uczestnikom kursów. Zajęcia prowadzone są w kilku prężnie działających ośrodkach dzięki współpracy m.in. z Ruchem Światło–Życie i autoryzacji ze strony Instytutu Naturalnego Planowania Rodziny (INER). Dobrą praktyką płynącą z archidiecezji katowickiej jest również dbałość o objęcie pary wsparciem poradni psychologicznej, w związku z czym problemy i przeszkody mogą być rozwiązywane skuteczniej, bo jednocześnie na płaszczyźnie psychologicznej i duchowej. Ksiądz dr K. Musioł podzielił przekonanie innych uczestników zjazdu, że małżeństwa z długim stażem

są w stanie najskuteczniej przekazywać wiedzę narzeczonym i dzielić się swoim doświadczeniem. Atutem par prowadzących zajęcia i dających świadectwo jest ich wiarygodność, a dotyczy to zwłaszcza tych małżeństw, które przeszły już i przewyciężyły pierwsze kryzysy oraz doświadczyły tzw. próby codzienności. Wszelkie kursy i nauki powinny prowadzić do ukonstytuowania się w ramach struktur duszpasterstw rodzin wspólnoty, w której małżeństwa mogą pogłębiać swoją wiarę, znajdować czas na modlitwę, kontakt z Bogiem, adorację, rekolekcje, pracę nad komunikacją w związku oraz oczywiście wspierać się wzajemnie na drodze sakramentalnego małżeństwa. Towarzystwo duszpasterskie i pogłębianie formacji jawią się jako szczególnie kluczowe w pierwszych latach bycia małżeństwem.